

45 let

České geografické společnosti v severních Čechách

**Historie, současnost a perspektivy
geografického vzdělávání a výzkumu
v severních Čechách**

**Pavel Raška
a kolektiv katedry geografie
PřF UJEP v Ústí nad Labem**

Obsah:

Slovo úvodem

Česká geografická společnost

**Historie a současnost geografického
výzkumu a vzdělávání v regionu**

Katedra geografie se představuje

**Perspektivy katedry geografie -
perspektivy krajiny regionu**

Ediční poznámka

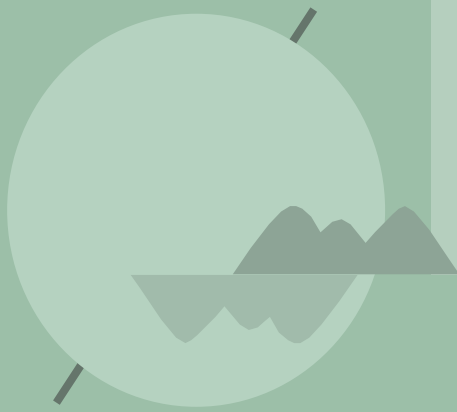

Slovo úvodem:

Vážení přátelé,

když před 45 lety v listopadu roku 1961 vznikala zdejší pobočka Geografické společnosti, stálo u jejího zrodu 15 nadšených, vesměs mladých lidí, kteří chtěli geografii na severu Čech ukázat ne jako kabinetní vědu, nýbrž jako disciplínu, která má co říci odborníkům i dalším zájemcům. Pobočka v Ústí nad Labem postupně získávala nové členy a byla organizátorem geografického života, hlavně v řadách učitelů. Pořádala také hned následující rok sjezd celé Geografické společnosti a řadu dalších akcí, které si získaly oblibu členů i jiných zájemců o obor. Členy společnosti se tak prostřednictvím pobočky stali i lidé z odborností geografii příbuzných, pracujících v souvislosti s těžbou hnědého uhlí atp. Těchto prvních dvacet let bylo zlatým věkem její činnosti.

Osmdesátá léta dvacátého století byla všeobecně ve společnosti útlumová, což pomalu postihovalo i Geografickou společnost na severu Čech a změna v roce 1989 znamenala pro devadesátá léta citelný ústup.

Počet členů se snížil z původní téměř stovky na pouhých asi 20 členů, ze kterých aktivně pracuje asi polovina. Ale i těchto pár lidí je výrazně vidět na geografickém poli. Za všechny drobné akce jen ty dvě nejdůležitější. Geografická olympiáda a XX. sjezd celé České geografické společnosti.

Stojíme dnes na počátku další etapy. Máme možnost se angažovat ve své činnosti ne proto, že musíme, nýbrž, že chceme. Je mnoho toho, co můžeme nabídnout pro své okolí, máme na co navazovat. Kronika studentského odboru, který pracoval v sedmdesátých letech, čeká na své doplnění od nových nástupců. Mladí nástupci mohou stavět na zkušenostech těch starších členů. Na naší fakultě vyučoval donedávna i dlouholetý předseda celé České geografické společnosti, prof. Král a dnes tu vyučuje i doc. Bičík, který vedl také 16 let celou Geografickou společnost jako prezident do letošního roku. To jsou impulsy, které by neměly zapadnout.

Co si tedy přát do budoucna? Aby se naše pobočka v Ústí nad Labem zase zařadila k těm úspěšným, aby mohla hájit názory naší učitelské veřejnosti se znalostí věci a informacemi členů z učitelského terénu, aby studenti mohli po čase vzpomínat na zajímavé exkurze, praxe nebo přednášky, aby získali mnoho nových a zajímavých poznatků.

To však nejde navelet. To musí vyjít z přesvědčení a stavovské cti těch, kteří se ke geografii hlásí. Že takoví jsou, o tom jsem přesvědčen. Proto, až budeme vzpomínat padesát let existence, je mým přáním, být u toho a slyšet, že pobočka žije a je o ní slyšet nejenom tenkým hláskem v chodbách snad již nového pracoviště, které se právě začíná budovat v místě staré Masarykovy nemocnice.

RNDr. Ivan Farský, CSc.

Česká geografická společnost:

Česká geografická společnost při Akademii věd ČR

je vědeckou společností, která existuje v různých podobách a pod různými jmény již více než 100 let a je tak jednou z nejstarších vědeckých společností u nás. Vznikla v roce 1894 a od téhož roku je vydáván odborný časopis České společnosti zeměpisné, který se také v průběhu doby měnil a dnes nese jméno Geografie – sborník české geografické společnosti. Členy společnosti byli v době její existence prakticky všichni naši přední geografové a při prohlížení jednotlivých čísel Sborníku defilují před našima očima příspěvky, které dnes jsou již zapomenuty nebo jsou informace v nich již tak známé, že ani neuvažujeme o době jejich vzniku.

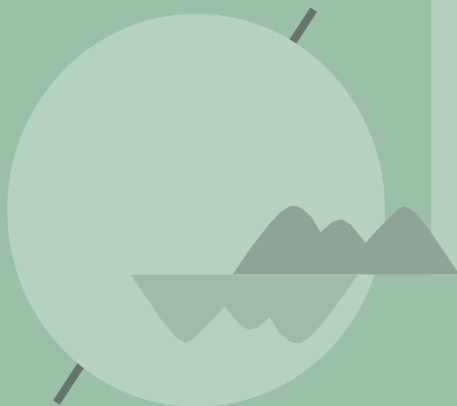
Předchůdcem této odborné stavovské společnosti byla společnost, která v sobě sdružovala nejenom geografy, nýbrž i další pracovníky v přírodních vědách. Byl to Klub přírodních věd, vzniklý již v roce 1870. Také v nově vzniklém klubu historiků, založeném 1872, byli účastni i mladí geografové v sekci přírodovědecké. Společnost měla sídlo na Karlově univerzitě v Praze. Snaha o spolek geografů je však ještě starší a souvisí s problémy na univerzitě (česká, německá).

Přípravný výbor pro založení čistě geografické odborné společnosti se schází na počátku roku 1894 a hlavními aktéry jsou Dr. Jindřich Metelka a Dr. Josef Frejlach. Po schválení stanov c.k. komisí v Praze se 1. května 1894 schází v Měšťanské besedě v Praze za předsednictví prof. Kopistky první valná hromada. Schvalovaly se stanovy a první výkonný výbor. Předsedou se stal profesor geologie J. N. Woldřich. Dalšími členy byli prof. Augustin, F. Sobek, Dr. Metelka, Dr. Frejlach. Knihovníkem se stal J. Kořenský a sekretářem H. Kollmann.

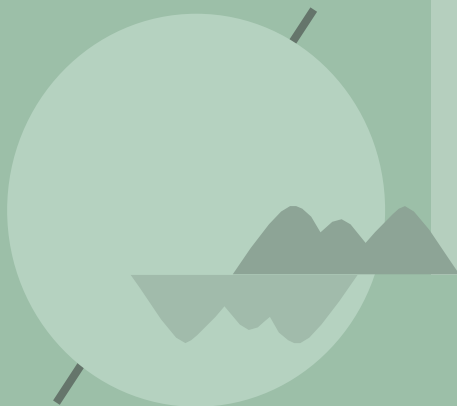
Současně bylo rozhodnuto o vydávání Sborníku zeměvědného. Dnešní ČGS navazuje na vše pozitivní, co bylo ve společnosti vykonáno a svou velikostí členské základny patří k větším odborným společnostem v Akademii věd ČR. Postupem doby byly ustavovány i další regionální pobočky po celém tehdejším Československu před i po válce.

Severočeská pobočka

vzniká 27. listopadu 1961. Nejprve se sešel přípravný výbor, který na svém jednání projednal organizační a administrativní náležitosti. Jeho členy byli Dr. Havrda (vedoucí katedry zeměpisu na nově vzniklém pedagogickém institutu po zrušení Libereckého kraje a převedení tehdejší katedry z vysoké školy v Liberci do Ústí nad Labem), dále V. Němeček, B. Štěpán, M. Šňůr a Dr. Suchevič - všichni pracovníci nové katedry. Zakládající členská schůze tvořená členy výboru a 10 novými členy (mezi nimiž byli M. Hanzlíková a P. Jančárek a J. Zichová z Mostu, M. Kincl z Lovosic, V. Mostecký a V. Železný z Litoměřic, V. Matějka z Teplic, V. a M. Novákovi z Terezína F. Pinc z Ústí nad Labem, většinou učitelé nového Pedagogického institutu) schválila všechny potřebné dokumenty. Pobočka začala vyvíjet velmi intenzivní činnost a již v roce následujícím organizovala v Teplicích IX. Sjezd celé Geografické společnosti. Hlavní činností byla práce s učiteli v okruhu působnosti. Prostředkem byly zajímavé a hojně navštěvované přednášky k odborným tématům nebo přednášky s filmy a diazitivy z cest. Byly organizovány i exkurze a zájezdy pro studenty Institutu i učitele z praxe.

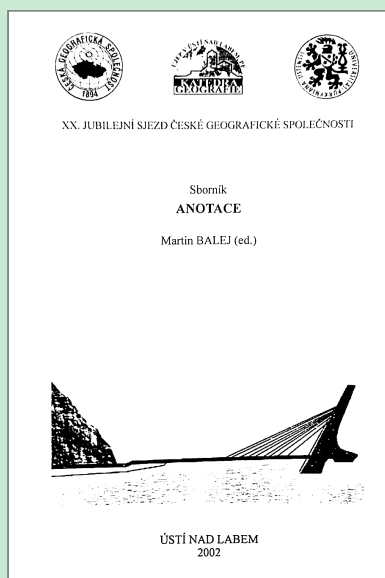

V průběhu doby byl ustaven i studentský odbor, který organizoval studenty v jejich aktivitách. Zde je dobré připomenout práci Dr. Charváta, který byl duší řady akcí. Pobočka měla ve svých řadách nejenom vynikající geografy (geology, historiky a i jiné odbornosti) z praxe, nýbrž i spoustu schopných učitelů ze všech typů škol. Jejich počet byl vždy blížící se stovce.

V osmdesátých letech minulého století byla ustavena velmi aktivní skupina na Liberecku, kterou organizoval a vedl Dr. Farský. Tato skupina se po vzniku katedry geografie na TU v Liberci odpojila a dnes je samostatnou pobočkou ČGS. Po roce 1989 nastal v pobočce velký útlum související se změnami ve společnosti. Zanikl studentský odbor (pracoval pak velmi aktivně asi 3 roky koncem devadesátých let pod vedením studenta V. Zákoutského a Dr. Farského). Od té doby pak studenti neprojevili o práci v ČGS větší zájem. Také v terénu mezi učiteli zájem opadl, takže v současnosti členy společnosti je přibližně 20 osob z Ústí nad Labem a jeho okolí. Z větších akcí lze připomenout organizaci oslav v souvislosti se 150. výročím narození J. Payera v Teplicích, spolu s vydáním sborníků Dr. Krutský, Farský). Dále se jedná o organizaci seminářů (Dr. Jeřábek) a v roce 2002 organizaci XX. Jubilejního sjezdu České geografické společnosti, na kterém se podílela celá katedra geografie.

Do budoucna si lze přát, aby zájem o práci ve společnosti vzrostl a přišli noví členové, pro které to nebude zabitý čas, kteří budou organizovat exkurze, výlety, odborné semináře, spolupracovat i s dalšími organizacemi, aby tradice, založená v 19. století v Praze a posléze i v šedesátých letech minulého století zde v Ústí, nezapadla. V současnosti žije již jen několik lidí, kteří stáli u zrodu ústecké pobočky. Připomeňme Dr. Sucheviče z Ústí, doc. Štěpána z Prahy nebo doc. Mosteckého z Litoměřic a doc. Charváta z Liberce.

***Sborník anotací příspěvků z
XX. jubilejního sjezdu České
geografické společnosti v
Ústí nad Labem.***

Historie a současnost geografického výzkumu a vzdělávání v regionu:

Říká se, že nejlepším způsobem k pochopení problematiky vědecké disciplíny je pohled do její vlastní historie (E. B. Tylor). V našem případě to bude pohled regionálně orientovaný na minulost a současnost geografického výzkumu a vzdělávání v severních Čechách.

Historický pohled na Větruši v Ústí nad Labem.

Ačkoliv můžeme v knihovnách a archivech najít množství významných prací německých i českých autorů z doby před druhou světovou válkou, nelze tyto příspěvky k poznání regionu považovat za „geografické“

v dnešním smyslu. Přesto to byli právě mnozí z těchto autorů, kteří do značné míry připravili podhoubí pro nadcházející období. Vlastivědná práce Bedřicha Bernaua o Krušných horách a Pooří z konce 19. století, detailní geologické průzkumy J. E. Hibsche v Českém středohoří a množství dalších zůstává do dnešní doby inspirativním zdrojem rozmanitých informací a přístupů ke studiu krajiny.

Zásadní obrat v geografickém výzkumu a vzdělávání v regionu byl předznamenán založením Vyšší pedagogické školy v Ústí nad Labem v roce 1954 a její transformací na Pedagogický institut o pět let později. Prvním působištěm institutu byla budova bývalého německého gymnázia, v roce 1961 pak institut dostal k užívání budovu bývalého českého menšinového gymnázia v ulici České mládeže, která zůstala centrem univerzitního pedagogického vzdělávání až do současnosti.

Od počátku na Vyšší pedagogické škole, později Pedagogickém institutu (a od roku 1964 na *Pedagogické fakultě*) existovalo geograficky orientované pracoviště.

První významnou prací z jeho „produkce“ byl dvojdílný „*Zeměpis Ústeckého kraje*“ autorů V. Havrdu a O. Vrány.

Katedra pak zaměřila své úsilí právě na regionální výzkum a vzdělávání, jejichž výsledkem byly dvě publikace „*Zeměpis Severočeského kraje*“ (kolektiv autorů vedený Václavem Němečkem - fyzickogeografická část a dále Bohuslavem Štěpánem - socioekonomická část).

1. díl *Zeměpisu Ústeckého kraje* od dvojice Dr. Havrda a Dr. Vrána.

Současná činnost pracoviště již přesahuje regionální rámec a je charakteristická mezioborovým přístupem. Podrobněji se činnosti katedry věnuje následující kapitola mapující vzdělávací, výzkumné i další aktivity členů pracoviště od jeho založení po současnost.

Založením Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v roce 1991 přibylo další geograficky orientované pracoviště na nově vzniklé Fakultě sociálně-ekonomické (katedra regionálního a lokálního rozvoje) a další oborově blízká pracoviště na Fakultě životního prostředí, řešící v rámci výzkumu krajiny především otázky rekultivace antropogenně transformovaných území v oblasti Podkrušnohorských hnědouhelných pánvích, otázky environmentálního managementu a využití geoinformatických metod při výzkumu krajiny.

Minulost a současnost: Hlavní budova Pedagogické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v ulici České mládeže. Dříve budovu využívalo české reformní reálné gymnázium otevřené v září roku 1926.

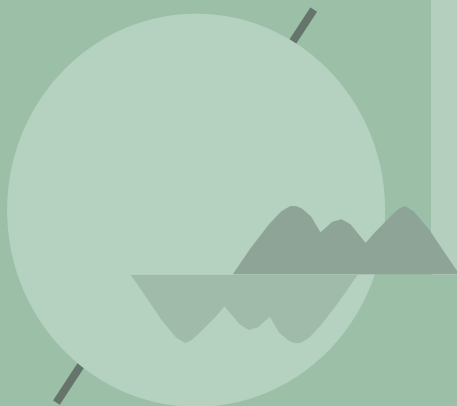

Aplikovaným geografickým výzkumem v menších územních celcích se zabývali pracovníci Geografického ústavu Československé akademie věd. Jejich práce byly zaměřeny především na environmentální hodnocení Liberecka a Ústecka.

Severní Čechy byly po dlouhou dobu také sídlem vědecko-výzkumných pracovišť *Československé akademie věd* (a následně Akademie věd ČR). Pracovníci *Sociologického ústavu ČSAV* se zabývali především výzkumem sociálních struktur z hlediska státní sféry, současné detašované pracoviště Sociologického ústavu AV ČR zaměřuje svou činnost na přeshraniční problematiku. *Ekonomický ústav ČSAV* směřoval svou činnost na hodnocení možností ekonomického rozvoje regionu, přičemž některá témata výzkumu byla později přenesena na zmíněnou Fakultu sociálně-ekonomickou.

Specificky orientovaným pracovištěm byl *Výzkumný ústav výstavby a architektury* v Ústí nad Labem, který se od 70. let 20. století zaměřoval zvláště na tvorbu generelů životního prostředí a environmentální hodnocení regionu, do jehož rámce spadá i významný pokus o vytvoření metodiky hodnocení ekologické a sociální zátěže. Po roce 1990 toto pracoviště spolu s ekonomickým ústavem ČSAV bohužel zaniklo.

Katedra geografie se představuje:

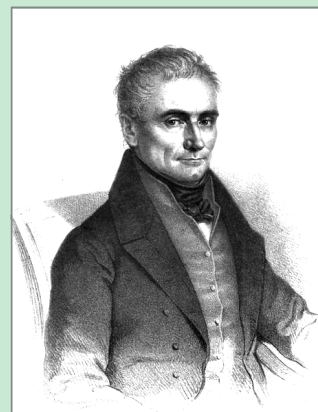
Jak jsme již poznamenali v předchozí kapitole, přelom ve vývoji geografického výzkumu a vzdělávání v severních Čechách lze spatřovat ve vzniku Vyšší pedagogické školy v Ústí nad Labem. Geografické pracoviště bylo nejprve součástí katedry společenských věd a jeho rozvoj je spjat s činností Doc. PhDr. Leopolda Joury. Teprve v roce 1961 vzniklo oborově „úžeji“ zaměřené pracoviště katedry zeměpisu-dějepisupřírodopisu a prací na pozemku, z něž se brzy vyčlenila katedra zeměpisu a dějepisu a následně samostatná katedra geografie. Ta, s výjimkou krátkého období v 80. letech minulého století, existuje dodnes.

Její činnost lze rozdělit do dvou vzájemně provázaných okruhů. Tím prvním, v souladu s posláním pedagogických institucí, byla a nadále zůstává *příprava učitelů* zeměpisu pro základní a střední školy. Již v prvním roce existence Vyšší pedagogické školy, kdy do prvního ročníku nastoupilo 50 posluchačů, bylo zahájeno geografické vzdělávání v aprobacích zeměpis-dějepis a zeměpis-matematika. S dalším rozvojem instituce, k němuž náležel i zvyšující se počet studentů a pedagogů byly nabízeny další aprobace spojující zeměpis například s ruským jazykem, anglickým jazykem, tělesnou výchovou, společenskými vědami, aj.

Růst fakulty a nová společensko-politická situace po roce 1989 pak umožnila vznik Univerzity, pojmenované po významném přírodovědci, rodákovi z Libochovic nad Ohří Janu Evangelistovi Purkyně.

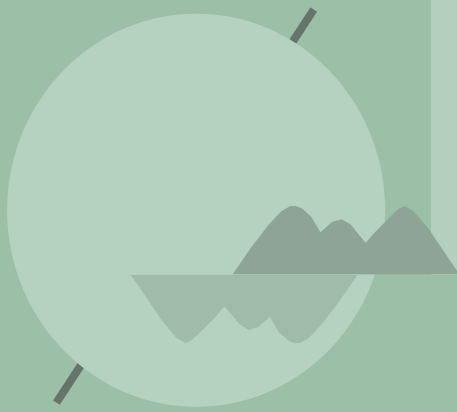
Vznik Univerzity v regionu umožnil rozsáhlejší diferenciaci vědecko-výzkumných zaměření i výuky a tato oborová rozmanitost byla zpravidla řešena vznikem zcela nových součástí (ústavů a následně fakult) nebo - v případě Pedagogické fakulty - její transformací ve více samostatných pracovišť.

Jan Evangelista Purkyně

Vstupní prostor budovy s bustou T. G. Masaryka (stav v roce 1935). Budova, která v nedávné době prošla rekonstrukcí, je sídlem katedry od jejího založení do současnosti.

Tímto způsobem vznikly v roce 2005 nejprve Ústav přírodních věd a Ústav humanitních studií, následně transformované v Přírodovědeckou fakultu a Filosofickou fakultu. Nutno také uvést, že právě někteří pracovníci katedry geografie se na transformaci těchto univerzitních součástí významně podíleli. Pevnou součástí Přírodovědecké fakulty je od jejího vzniku katedra geografie, která poprvé ve své historii nabídla zájemcům kromě klasického magisterského učitelství taktéž dvouoborová učitelská bakalářská studia, vzdělávání v bakalářském odborném studijním programu *Geografie Střední Evropy* a v současnosti připravuje navazující *odborná magisterská studia* věnovaná problematice cestovního ruchu a krajiny a geoinformačním systémů.

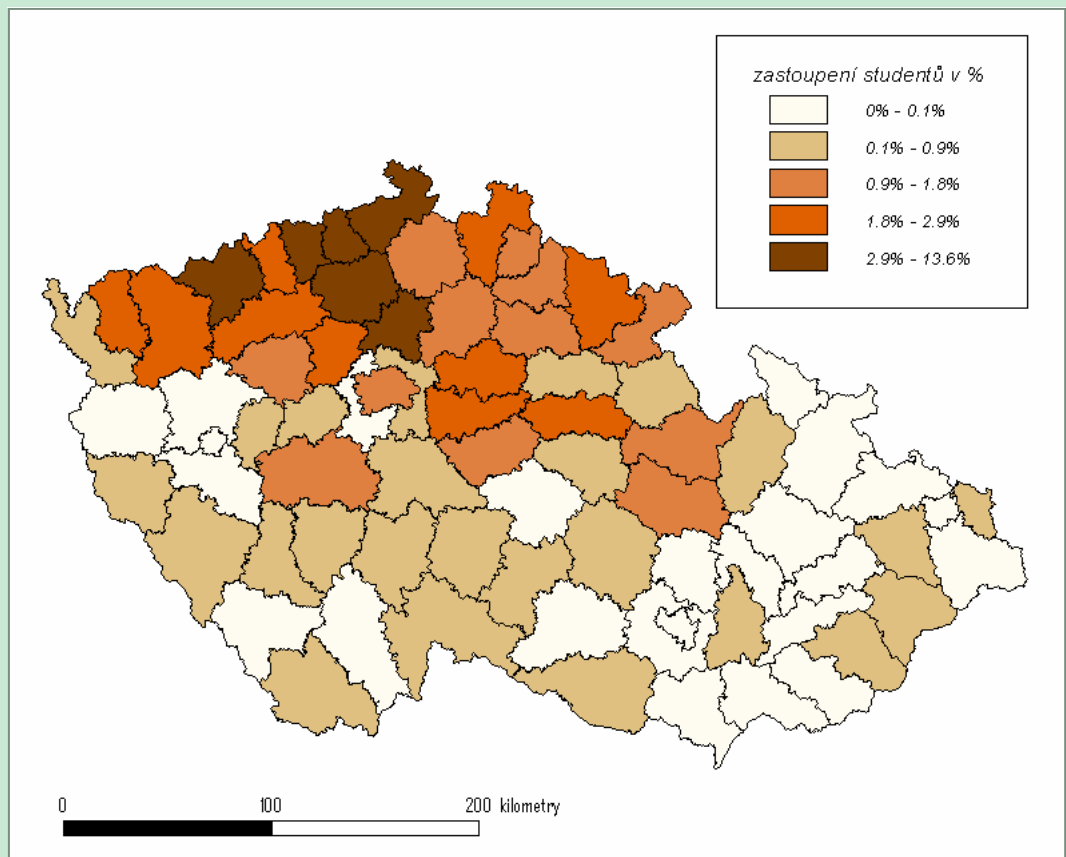

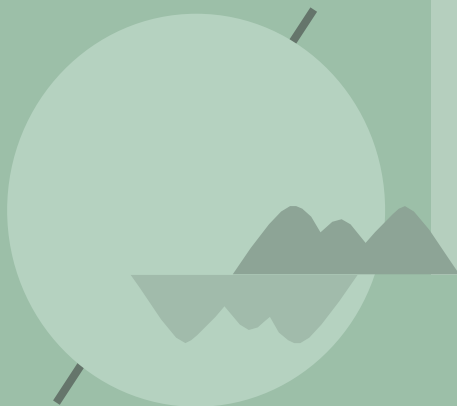
Ke studiu v nově vzniklém studijním programu „Geografie střední Evropy“ lákal i billboard uprostřed města.

Studenti katedry geografie podle místa trvalého bydliště v jubilejním akademickém roce 2006/2007.

Součástí geografického vzdělávání na katedře je množství aktivit pro stávající studenty, zájemce z řad žáků a studentů základních a středních škol, či učitele na edukačních pracovištích různého typu.

Velkému zájmu se vždy těšily *exkurze*, které v rámci vysokoškolského studia umožnily studentům poznat jak blízké okolí města Ústí nad Labem, tak vzdálenější kouty České republiky či Evropy (Chorvatsko, Francie aj.). Vzhledem k regionálnímu zaměření katedry byl však vždy kladen důraz především na poznání typů krajín v rámci severních Čech. Výsledkem snažení v tomto směru pak byla také příprava podkladů pro realizaci exkurzí na základních a středních školách. Podklady vyšly jako třídílná série publikací „*Zeměpisné exkurze v Severočeském kraji*“ v rozmezí let 1978 a 1994 a zahrnovala široké spektrum lokalit přírodního, sociálního i kulturního významu.

Fotografie z exkurze zachycující členy katedry se studenty v 70. letech 20. století.

Vlevo vzadu - Doc. Štěpán, vedle Doc. Špůr; vzadu uprostřed - Doc. Charvát; vpravo vzadu - Doc. Kunc; vpravo vpředu - Prof. Němeček

Již čtvrtým rokem pořádá katedra geografie *Zeměpisnou olympiádu*, která je určena žákům a studentům základních a středních škol. Celostátní kola se konají v různých místech regionu, která jsou vybírána tak, aby nabídla co nejucelenější pohled na jeho rozmanitou krajinu. Ročník 2003/2004 byl zakončen v Maxičkách u Děčína, následující ročník v Kadani a minulý rok v Libochovicích. Poslední, čtvrtý ročník pořádaný katedrou geografie bude zakončen na „domácí půdě“ v Ústí nad Labem.

Exkurze v Dolech Nástup v rámci celostátního kola zeměpisné olympiády 2004/2005.

Další vzdělávací akcí - tentokrát cílenou přímo učitelům zeměpisu na základních a středních školách - je již tradičně „*Den Geografie*“. V jeho průběhu absolvují pedagogové cyklus přednášek, seminářů či workshopů věnujících se aktuálním tématům řešeným v oboru nebo upozorňujících na zajímavou literaturu a další zdroje informací, které lze využít při výuce. V posledních letech pak katedra pravidelně pořádá tzv. „*GIS Day*“, který je letos poprvé zakomponován v „*Týdnu Geografie*“ - několikadenním cyklu seminářů, výstav a jiných popularizačních aktivit.

V úvodu této kapitoly jsme zmínili, že činnost okruhů lze rozdělit do dvou významných a vzájemně propojených okruhů. Doposud jsme se věnovali prvním z nich - vzdělávání. Všechna univerzitní pracoviště a katedru geografie na naší Alma mater nevyjímaje však významně přispívají také k vědeckému poznání různých částí světa, v našem případě pak *krajinné sféry*. Nesmíme však zapomenout také na výzkum v oblasti didaktiky zeměpisu, který pomáhal připravovat učitele i žáky a uvědomovat si lépe pozici člověka v krajině.

Výzkum katedry byl z počátku orientován tradičním fyzicokogeografickým a sociogeografickým tématům. O málo později se připojilo téma nové, přetrvávající do současnosti a jím je problematika životního prostředí a jeho změn, popř. environmentální geografický výzkum krajiny.

Od 70. let řešili pracovníci katedry rozmanité úkoly zadávané především institucemi státní správy. V roce 1975 byl na základě objednávky ONV Chomutov zpracován kolektivem katedry fakultní úkol „*Vlastivěda Chomutovska*“.

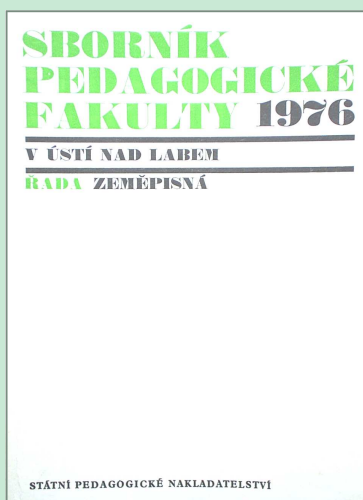
V rámci státního plánu základního výzkumu byl roce 1980 na katedře řešen dílčí úkol „*Ekonomické a ekologické hodnocení vlivu člověka ve spádové oblasti města Ústí nad Labem*“ pod vedením doc. Špůra.

Didakticky orientovaný výzkum reprezentuje resortní výzkumný úkol „Příprava učitelů pro ekologické vzdělávání a výchovu“, jehož spoluřešitelem na katedře byl doc. Karel Kunc (závěrečná zpráva k úkolu byla vydána v roce 1990).

Mnohé z odborných prací členů katedry byly publikovány ve významných periodikách, či sbornících. Připomeňme články o geomorfologii Českého středohoří, které vyšly ve sborníku Československé společnosti zeměpisné v 70. letech minulého století, příspěvky k demografické problematice a otázkám hodnocení stavu životního prostředí či monotematické číslo sborníku v roce 2002. Významnou platformou pro publikační činnost katedry byla zeměpisná řada Sborníku Pedagogické fakulty v Ústí nad Labem.

V minulosti byly práce pedagogů katedry publikovány mj. ve sbornících vydávaných Státním pedagogickým nakladatelstvím.

Od počátku 90. let minulého století do současnosti se pracovníci katedry podíleli jako řešitelé či spoluřešitelé na mnoha výzkumných projektech Města Ústí nad Labem, Fondu rozvoje vysokých škol, Grantové agentury České republiky, Phare CBC (přeshraniční spolupráce) či resortních grantových projektech. Za zmínku stojí taktéž účast na Výzkumném záměru „Severozápadní Čechy na prahu třetího tisíciletí - regionálně orientovaný výzkum na PF UJEP v Ústí nad Labem“, v jehož rámci byl katedrou geografie řešen podzáměr „Geografické zhodnocení regionálního rozvoje severozápadních Čech“.

Výsledkem spolupráce katedry geografie UJEP a geografů z Technické univerzity v Drážďanech je atlas Euroregionu ELBE/LABE.

V současnosti jsou na katedře řešeny dva významné výzkumné projekty reprezentující současné zaměření pracoviště na environmentální a aplikovanou geografii. První projekt nese název „*Metodika hodnocení sociálních a ekologických souvislostí ekonomické transformace: teorie a aplikace*“ (MPSV 1J 008/04-DP1; řešitelem je Doc. Jiří Anděl) a „*Utváření sociálních struktur na pozadí měnící se kulturní krajiny v období transformace*“ (GAČR; řešitel Doc. Jiří Anděl).

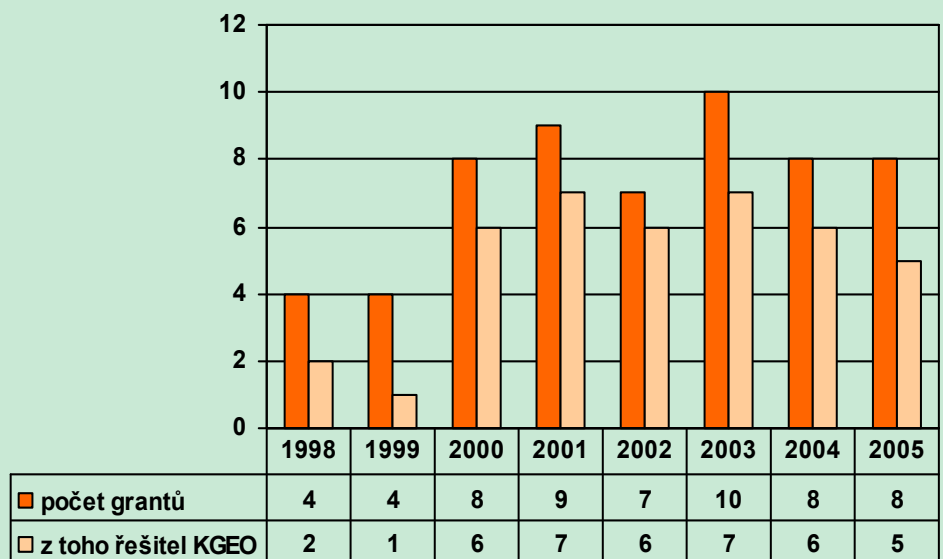
Jedním z dílčích výstupů projektu MPSV je i tato publikace o komplexním geografickém výzkumu krajiny.

Do jisté míry specifickým okruhem činnosti pracovníků katedry je účast na univerzitních či fakultních rozvojových projektech Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR nebo Evropského sociálního fondu. Díky těmto projektům bylo v posledních letech možné připravit nové studijní programy vyhovující současným zájmům uchazečů a také rozšířit a zkvalitnit personální i technické zázemí pracoviště.

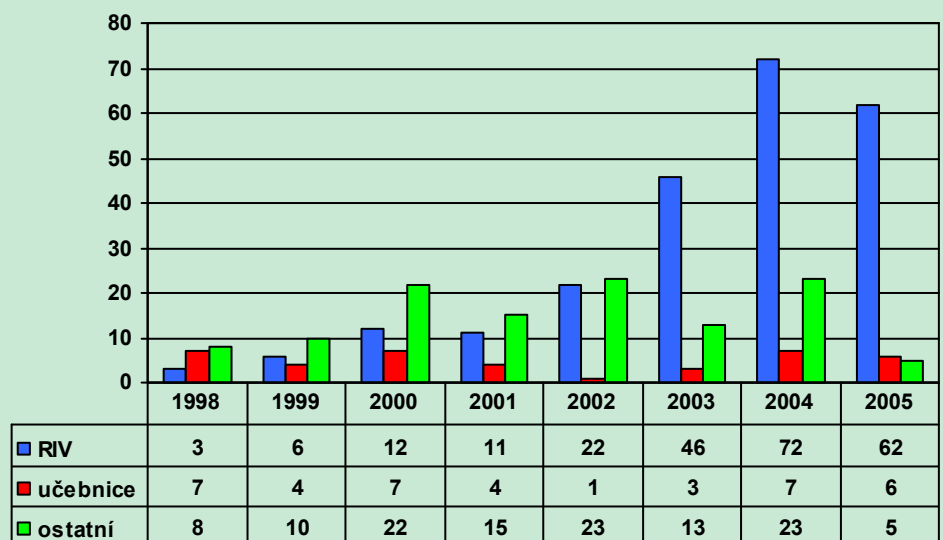

Vývoj počtu grantových projektů, jejichž řešitelé či spoluřešitelé byli pracovníci katedry geografie PřF UJEP mezi lety 1998-2005.

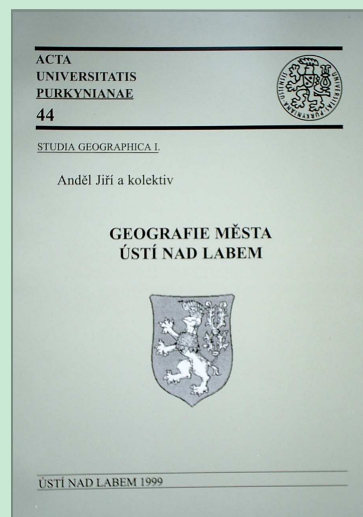
Počty publikačních výstupů v letech 1998 až 2005 podle typu publikace.

Ukázky publikační činnosti:

Již v předchozím textu jsme zmínili mnohé publikační výstupy pracovníků katedry. Aby byl však seznam celistvější, je potřeba poukázat na několik dalších typů publikací z produkce katedry. V souladu se vzdělávacím posláním katedry je nezanebatelná příprava vysokoškolských skript. Ta tématicky odpovídají jednotlivým kurzům ve studijních programech, popř. korespondují se zaměřením katedry na regionální výzkum (např. skripta „Geografie Ústecka“, či text vydaný v rámci univerzitních akt „Geografie města Ústí nad Labem“).

Výsledkem činnosti katedry v posledních letech byla například řada publikací věnovaných geografii regionu a města Ústí nad Labem.

V posledních letech je katedra geografie pořadatelem či spolupořadatelem významných odborných konferencí věnujících se rozmanitým tématům regionálního i národního výzkumu. V této souvislosti nelze opomenout organizaci sjezdu České geografické společnosti v roce 2002.

Geografická řada univerzitních akt prezentuje významné výsledky výzkumu na katedře.

Nejvýznamnější ucelené výsledky výzkumu na katedře pak vychází ve formě klasických publikací či geografické řady série Acta Universitatis Purkinianae. Příkladem je práce z posledních let - „*Východní Krušnohoří - Geografické hodnocení periferní oblasti*“, na níž se podíleli téměř všichni členové pracoviště.

Odborný seminář. V popředí vlevo - Doc. Štěpán, vpravo u okna - Doc. Kunc.

Exkurze na „Spiši“. V popředí Doc. Štěpán; akrobatický výkon předvádějí Doc. Charvát - ležící a Doc. Kunc - stojící.

Exkurze v roce 1970. Vpředu vlevo PaedDr. Jana Peštová, tehdy ještě jako studentka katedry geografie UJEP.

Expedice Poutníci 2005 - USA. Doc. Anděl a Mgr. Balej v průběhu pracovní cesty navštívili mimo jiné NP Sequoia.

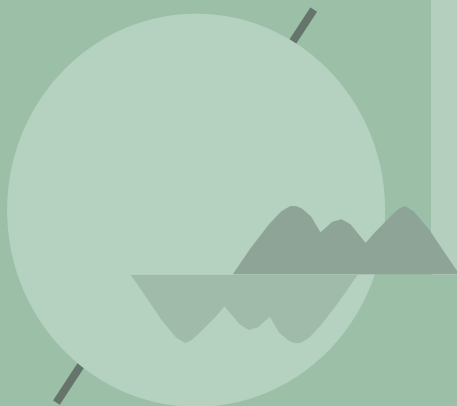
Expedice včera (ČSSR 1970) a dnes (USA 2005): poezie starých časů versus dynamické mládí.

Odpolední siesta v průběhu jarního výjezdního zasedání katedry geografie na Bukovině v Českém ráji.

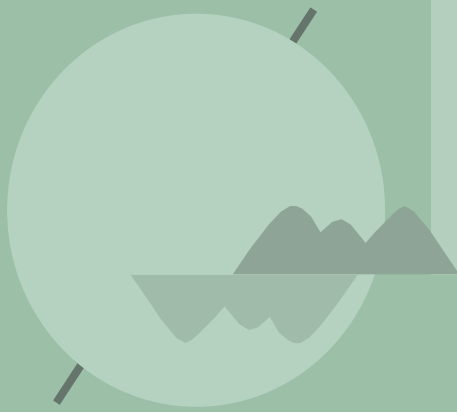
Současná zábava členů katedry. Uvolnění přichází na bowlingových dráhách.

Spolupráce:

Snad ani polovinou možného úspěchu se nemůže těšit pracoviště, které se uzavírá před světem a nerozvíjí spolupráci s dalšími institucemi. Právě četné impulsy od oborově různě zaměřených specialistů, ale i různorodost vzhledem k pozici na cestě od výzkumu k praxi rozhodovací sféry jsou tou nejlepší inspirací k tvůrčí činnosti. Tím spíše pak v geografii, která aspiruje na aplikovanou vědu řešící témata od lokální po globální úroveň.

Katedra geografie na univerzitě z počátku spolupracovala (ovlivňována politickou situací dané doby) především s regionálními, resp. národními institucemi státní správy, či dalšími geografickými vysokoškolskými pracovišti. Teprve postupně se spolupráce rozšiřovala směrem k oborově jiným a geograficky vzdálenějším pracovištím. V současnosti je pak v rámci institucionální spolupráce UJEP či participace na grantových projektech vytvořena poměrně rozsáhlá síť spolupracovníků či celých spolupracujících institucí. Jmenujme například Technickou Univerzitu v Drážďanech, Laboratoř geoinformatiky Fakulty životního prostředí UJEP, Geologický ústav Akademie věd, Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy.

V posledních letech došlo také k dalšímu rozvoji zahraničních vztahů v rámci výzkumných projektů (pracovní cesty Doc. Jiřího Anděla a Mgr. Martina Baleje do Spojených států a na Nový Zéland), v rámci pracovních a studijních výměnných pobytů (pracovní cesty Dr. Ivana Farského na katedru fyzické geografie Geografické fakulty Petrohradské státní univerzity a na Přírodovědeckou fakultu Vilniuské pedagogické univerzity) či v rámci práce redakční rady periodika GeoScape (Univerzita Konštantína Filozofa v Nitře, aj.).

Seznam partnerů:

- Katedra geografie PF Západočeské univerzity v Plzni
- Spolupráce se Sociologickým ústavem AV ČR
- Doc. Karel Kunc, který se zaměřuje na problematiku životního prostředí, soustavně spolupracuje s Kabinetem ekologické výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.
- Institut für Geographie Technische Universität Dresden, Spolková republika Německo
- Katedra geografie Přírodovědecké fakulty Vilniuské pedagogické univerzity, Vilnius, Litva
- Fakulta regionálního plánování a turistiky Akademia Ekonomiczna ve Wrocławiu, Jelenia Góra, Polsko
- Universität Bielefeld, Fakultät für Soziologie, Entwicklungssoziologie und Sozialgeographie

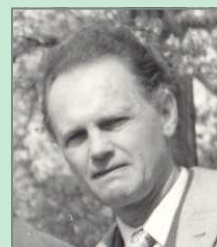
Spolupráce s regionem:

- **Katedra zaměřila svou vědeckou a výzkumnou činnost výrazně k potřebám regionu a města.**
- **Kolektiv katedry vypracoval Atlas okresu Ústí n. L. a vydal skripta "Geografie Ústeckého kraje".**
- **Intenzivní činnost je věnována budování internetových stránek: "Atlas města Ústí nad Labem na internetu".**
- **V rámci projektu PHARE byla vyhotovena publikace "Euroregion Elbe/Labe v číslech, grafech a na mapách"**
- **Ve spolupráci s Nadací Sever bylo připraveno a realizováno zhodnocení ekologicky narušených oblastí regionu.**
- **Katedra pořádá pravidelné regionální semináře pro učitele a každoročně organizuje zeměpisné olympiády.**
- **Členové katedry na požádání různých institucí provádějí jako odborní průvodci oblastmi regionu.**

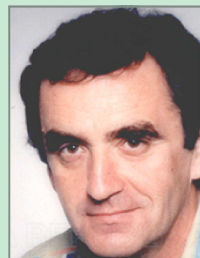
Vedoucí katedry geografie od jejího vzniku po současnost

Doc. RNDr. Miroslav Špůr, CSc. ►

◀ Prof. RNDr. Václav Němeček, CSc.

Doc. RNDr. Bohuslav Štěpán, CSc. ►

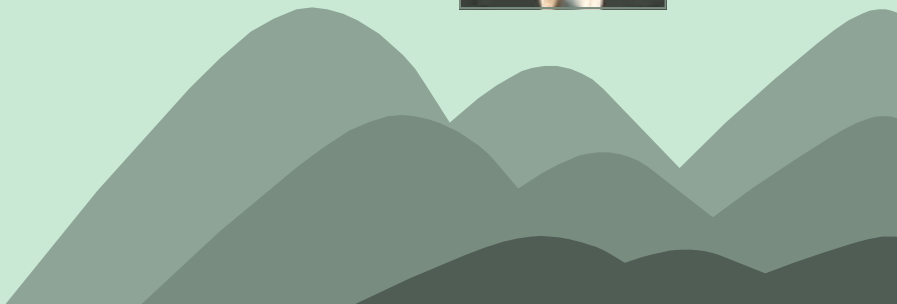
◀ Doc. RNDr. Jaromír Hajer, CSc.
(katedra geografie a biologie)

Doc. RNDr. Jan Charvát, CSc. ►

◀ Doc. RNDr. Ladislav Skokan, CSc.

Doc. RNDr. Jiří Anděl, CSc. ►

Seznam pracovníků katedry geografie v jubilejním roce 2006

vedoucí katedry: Doc. RNDr. Jiří Anděl, CSc.

zástupce vedoucího katedry: Mgr. Martin Balej

tajemník katedry: PaedDr. Jana Peštová

sekretářka, technička: Alena Knesplová

- **Doc. RNDr. Ivan Bičík, CSc.**
- **Milan Bursa, CSc.**
- **RNDr. Vladimír Cajz, CSc.**
- **RNDr. Ivan Farský, CSc.**
- **RNDr. Alena Chvátalová, Ph.D.**
- **RNDr. Milan Jeřábek, Ph.D.**
- **Doc. RNDr. Karel Kunc**
- **Mgr. Jiří Martínek**
- **Mgr. Tomáš Matějček**
- **Mgr. Tomáš Oršulák**
- **Mgr. Pavel Raška**
- **Doc. RNDr. Ladislav Skokan, CSc.**
- **PhDr. Sáva Suchevič**
- **PhDr. Vladimír Tichý**

Perspektivy katedry geografie - perspektivy krajiny regionu:

1. Katedra geografie chce být specializovaným excelentním geografickým pracovištěm zaměřeným na aplikovanou geografii – vývoj a změny kulturní krajiny, udržitelné využívání, environmentální zátěž, hodnocení environmentální únosnosti, krajinného potenciálu, krajinně ekologické a regionální plánování a 3d modelování.
2. Katedra geografie usiluje o akreditaci (schválení) odborného navazujícího magisterského studijního oboru.
3. Katedra geografie chce nadále kvalitně připravovat budoucí učitele geografie a plnit podmínky k reakreditaci příslušných studijních oborů.
4. Katedra geografie svou grantovou činnost směřuje k CEP projektům a k projektům podporujícím přípravu a realizaci nových studijních oborů.
5. Katedře geografie se podařilo získat CEP projekt MPSV na roky 2004 – 2009, který hodlá úspěšně vyřešit. V letošním roce získala katedra prestižní projekt GA ČR.
6. Pracovníci katedry geografie se snaží zvýšit svou publikační aktivitu, zejména směrem k publikacím v zahraničních periodických, sbornících, v monografiích a v domácích renomovaných časopisech.

7. Katedra geografie hodlá posílit tuzemskou a mezinárodní spolupráci podloženou mezinárodními projekty a granty.
8. Katedra geografie zlepšuje své technické zázemí a databázové vybavení (geoinformatická laboratoř, GIS softwarové vybavení, digitální data, GPS, laboratoř 3D geosimulací vývoje krajiny – GEOSCAPE).
9. Katedra geografie hodlá nadále rozvíjet propagaci výsledků své vědecké a výzkumné činnosti a stejně tak i propagaci otevřených studijních oborů.
10. Katedra geografie usiluje o založení odborné geografické knihovny a v letošním roce již založila studovnu obsahující přední české a zahraniční geografické publikace.

Ediční poznámka:

Publikace je dostupná v elektronickém formátu jako CD-ROM a na webu katedry geografie, Přírodovědecké fakulty UJEP (geography.ujep.cz) a webu Severočeské pobočky České geografické společnosti (cgs.geograf.cz).

Na tvorbě publikace se podíleli pracovníci katedry geografie PŘF UJEP. Zvláštní poděkování zaslouží Dr. Sáva Suchevič za přípravu odborných textů týkajících se historie budovy fakulty. Fotografie z dřívějších akcí katedry geografie laskavě zapůjčili Doc. Karel Kunc a Dr. Ivan Farský. Historická pohlednice Ústí nad Labem, fotografie z akcí a náhledy publikací pochází z archivu pracoviště. Dokumentace stavebního vývoje budovy Pedagogické fakulty Univerzity J. E. Purkyně byla zapůjčena katedrou historie Filosofické fakulty UJEP. Portrét J. E. Purkyně pochází z webového zdroje a je veřejným majetkem.

Při tvorbě publikace byly ve větší míře využity následující zdroje:

Anděl, J., Balej, M., Oršulák, T., Raška, P.: Review of geographical research in north-western Bohemia. *GeoScape* Vol 1, No. 1, UJEP, Ústí nad Labem 2006, str. 3-12

Kaiserová, K., Kaiser, V. et al.: Dějiny města Ústí nad Labem. MÚ UNL, Ústí nad Labem 1995.

Název: *45 let České geografické společnosti v severních Čechách*

Editor: *Pavel Raška*

Autoři: *Jiří Anděl, Martin Balej, Ivan Farský, Karel Kunc, Jana Pešková, Tomáš Oršulák, Pavel Raška, Sáva Suchevič*

Technická podpora: *Tomáš Oršulák*

Vydavatel: *Katedra geografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem*

Vyšlo na CD-ROM v nákladu 50 ks v roce 2006

geography.ujep.cz

A stylized mountain range silhouette at the bottom of the page, rendered in various shades of green and grey, matching the overall design theme.